СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 24. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 31-го січня 1938 — No. 24. Jersey City, N. J., Monday, January 31, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РОЗБУДОВА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт звернувся до конгресу з посланням, щоб конгрес ухвалив на розбудову нових бойових кораблів 800 міліонів долярів. Президент говорив, що в обличчі міжнародного напруження цього вимагає забезпека Злучених Держав Америки. Крім розбудови фльоти плянують також розбудову сухопутньої армії. Є всякі познаки, що конгрес прийме цю пропозицію і тоді Америка вступить на розбудову военної фльоти, що може стати першою на світі.

НАПРУЖЕННЯ У ЗВЯЗКУ З ПОБИТТЯМ ДИПЛЬОМАТА.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд плянує черговий гострий протест проти побиття японськими вояками американського дипльомата Алісона в Нанкінґу. Ситуація загострюється до тої міри, до якої вона була загострилась по затопленні корабля „Паней". З надісланого звіту виходить, що Алісона, який репрезентував Злучені Держави Америки, побив японський офіцир тоді, коли він пробував розвідати, хто пограбив майно одного американського громадянина в Нанкінґу. Побиття було цілком безпідставне, бо Алісон не думав противитись розпорядкові згаданого офіцира.

СКІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ.

НЮ ЙОРК. — „Нешенел Індостріел Конференс Борд" обчислила, що в грудні м. р. безробіття зросло на 1,289,000 людей. За чотири останні місяці минулого року загальне безробіття зросло на три міліони людей. Тепер усіх безробітних рахують на близько девять міліонів.

ПРЕДСКАЗУЮТЬ СКОРИЙ ДОБРОБУТ В АМЕРИЦІ.

ПІТСБУРҐ. — Пять президентів найбільших американських залізничих компаній мали свою конференцію, на якій одноголосно ствердили, що вже в найближчому часі в Америці розпічнеться великий добробут. Застій уже досягнув дна і тепер повертається до кращого. Але це поліпшення буде помітне щойно на весну. Бизнес набере великого розмаху і пічне процвитати.

НЮЙОРСЬКИЙ СТЕЙТ НА РОЗБУДОВУ ДОМІВ.

ОЛБАНІ. — У стейтовій леґіслятурі добиваються закону, на основі якого можна булоб видати державні бонди на сто міліонів долярів і за ті гроші розпочати по цілім стейті велику розбудову мешкальних домів. Правдоподібно цей закон перейде.

ХОЧУТЬ РУЗВЕЛТА ТРЕТІЙ РАЗ ПРЕЗИДЕНТОМ.

ВАШИНҐТОН. — На конвенції американських вуглекопів з ентузіязмом витано гадку, щоби президент Рузвелт кандидував третій раз на президента Злучених Держав. На адресу президента вискавано признання, що він „зробив багато для мас, не звертаючи увагу на пропозицію з боку тих, що дістають величезну пайку з добродійств культури і цивілізації".

ДИВНЕ ПОСТУПОВАННЯ СЕКРЕТАРЯ ІКЕСА.

ВАШИНҐТОН. — Секретар внутрішніх справ, Ікес, увійшов в неприсутності свого заступника, секретаря Веста, до його бюра і словним приказом казав урядуючому там персоналові опустити бюро і забратися деінде. Як причину цього безпардонного вчинку він подав, що „має досить" урядування підсекретаря. Між секретарем і його заступником, якого настановив Рузвелт, цілий час велася підпольна війна.

ДАЛЬШІ КЛОПОТИ З ЛЕДОМ НА НАЯҐАРІ.

НАЯҐАРА ФОЛС. — Величезна скількість ледів, що нагромадилась понижче водопаду Наяґара й розвалила залізний міст, тепер сунеться поволі далі вниз рікою і завдає шкоди. В містечку Люїстон, якого доми лежать близько води, ледяні криги порозсаджували ті доми, мовби вони були з карт. Побоюються, що ці леди, затарасовуючи біг ріки, готові викликати повінь.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ, ЩО ВІН ХОЧЕ КАНДИДУВАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ШІКАҐО. —Посадник Ню Йорку Ля Ґвардія, який тепер перебуває в гостах у Шікаґо і на адресу фармерів сказав кілька теплих слів, заперечив, начебто він своїми промовами старається зеднати собі фармерів до президентських виборів у 1940 році. Він, каже, є дуже занятий роботою в Ню Йорку й не має часу думати про президентську кандидатуру.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ЦІСАРСЬКА РАДА В ЯПОНІЇ.

Тільки три рази від вступлення на престіл теперішнього японського цісаря Гіроґіта скликувано цісарську раду для розгляду важних справ цісарства. Образок показує останню раду, котра за всякою правдоподібністю радила над веденням війни в Китаю. Як видно з образка, всі учасники наради — військові люди.

ПОРУБАЛИ ЗАСТУПНИКА ГОЛОВИ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ".

В Погарі, коло Сколього, донька місцевого солтиса зо своїм чоловіком Олексою Гойвановичем напала на заступ. голови читальні „Просвіти", Савку Бабича, що проїздив коло них з возом сіна. Тяжкими ударами сокири і залізної лопати напасники порубали Бабичеві голову й пальці на одній руці. Пораненого відвезли до лічниці в Стрию. Поліція списала протокол і залишила напасників на волі.

СКАЖЕНИЙ ЧОЛОВІК ПОКУСАВ РОДИНУ.

В селі Клетня, радомського повіту, Владислава Коцьвіна покусав свого часу пес. Не знаючи, що пес був скажений, Коцьвін злегковажив собі цілу пригоду і не лікувався. Аж недавно він дістав нападу скаженини і почав кидатися на свою родину, бити її та гризти. Так покусав він три особи. Всіх покусаних перевезено до шпиталю в Радомську, а скаженого чоловіка звязали і під сильним наглядом відставили до Кракова.

ХТО ВИНЕН?

Лондонська преса подає широкі звідомлення про самогубство міс Мері Аткінсон, колишньої доглядачки кн. Михайла Радзівіла. Міс Аткінсон відібрала собі життя вистрілом з револьвера, позиченого від сусідів. Вину за це самогубство англійська преса приписує самому Радзівілові. Він не виплатив їй за останні три роки належної заслуженини і навіть позичив собі від неї майже всі ощадності. Приїхавши до Лондону, вона передала справу судові, бо її правний заступник звернувся був у цій справі до кн. Радзівіла, але не дістав ніякої відповіди. Крім того інтервеніював у британському міністерстві закордонних справ та в англійського консуля у Варшаві. Розуміється, з польського боку цьому заперечують, мовлячи, що міс Аткінсон виїхала з Польщі з грішми.

ДУБОВІ ВОДОПРОВОДИ В ЗАЛІЩИКАХ.

Підчас будови каналізації в Заліщиках знайшли напроти палати барона Турнава старі міські водопроводи з дубових рур, зладжені з одноцілих дубових колод з випаленими в нутрі дірами. Кінці були окуті залізними обручами. Довжина колод коло 3 м. Походять вони, здається, зперед кількасот літ.

НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ У КОЛОМИЇ.

В . Коломиї пришпилили одного „небесного пташка", що то не сіяв, не орав, але ґрав „анґліка з Коломиї", елеґантно вбирався, бував у найкращім товаристві, хоч „по фаху" був звичайним злодієм. Панок цей називався Фредзьо Мендель і походив зо Львова. Недавно гостили його в Коломиї одні заможні люди й підчас гостини зникли з касетки кількасот злотих. Тому, що крадіж був ясний як сонце, господар довго не барився, лише в товаристві поліційного аґента кинувся шукати Фредзя, який тимчасом мав намір втікати з. Коломиї. Застукали його вже на залізничому двірці. Тут аґент його арештував і провадив на поліцію. Але по дорозі Мендель пустився навтікача. Аґент зачав його здоганяти, а потім витягнув револьвер і стрілив кілька разів за втікачем. По третім стрілі Мендель повалився на землю. Простягнувся непорушно на хіднику й не давав ніякого знаку життя. Ну, той уже небіжчик — подумав аґент. Закликав залізничого сторожа, велів йому постояти коло трупа, а сам побіг до міста повідомити про випадок слідчого суддю. А „труп" тільки й на те ждав! Як схопився, — перевернув сторожа догори ногами й чкурнув, аж закурилося. Так, перехитривши аґента, втік він до поблизького тартаку і там сховався. Аж по кількох годинах знайшли панка під стосом дощок, а при нім цілий арсенал витрихів і ломів.

ОРЕЛ УТІК З СССР ДО ПОЛЬЩІ.

Школярі з прикордонного села Колки на Виленщині на полі, покритому снігом, недалеко від дротяних засіків, що тягнуться між Польщею й СССР, схопили величезного орла, якого ширина крил є коло 3 м. Орел перелетів останками сил кордон і осів на снігу по польській стороні. Він був такий виголоджений, що його схопили без труду. Зараз накормили його мясом. За кілька днів він став небезпечний для окруження. Його відіслали до звіринця в Вильні.

КРИЛО ЛІТАКА ВІДТЯЛО ГОЛОВУ ПІДСТАРШИНІ.

В Латвії на майдані літаків в Улєборзі літак надбережної сторожі, зриваючись до лету, вдарив крилом стоячого на майдані літаків підстаршину й відрізав йому голову.

„СЦИЗОРИКОМ" ОБОРОНИЛАСЯ ПЕРЕД НАПАДОМ.

Недавно заулки сторої Праги були тереном траґікомічної події, якої головною геройкою була молода муринка, танцюристка з Парижа. Коли молода муринка виходила з кабарету, в якому щойно недавно почала працювати, напали на неї 2 бандити, які намагалися їй загарбати футро. Одна з пань, які саме тоді переходили вулицею, почала кричати за поміччю, одначе близько не було нікого. Та відважна муринка перескочила мур і почала боронитися. Одного з напасників вдарила ножем у серце, другого теж пробила, одначе не дуже небезпечно. Найкомічніще, що бандити зовсім не знали, що нападена жертва — це муринка, і коли в одному менті на неї впало з вулиці світло самоходового рефлєктору, оба оторопіли. Їм здавалося, що перед ними стоїть упир і вони кинулися на втеки. Та втекти не вспіли, бо з причини упливу крови стратили сили і положилися в куті на вулиці, де їх знайшов майже непритомних поліцай. У раневих муринка пізнала бандитів, що на неї напали.

ТАКИ ВИГРАЛИ — УКРАЇНЦІ!

УЖГОРОД. — Ужгородське „Українське Слово" подає, що в ужгородській громадянській школі два рази рішали збори родичів у справі заведення шкільних підручників і все рішали, що бажають собі вживання українських підручників, а є проти московської граматики Сабова. Та шкільний інспектор не був з того задоволений і зарядив іще одно, вже третє голосування картками. Та абсолютна більшість батьків лишилася при свому попередньому рішенні. І тому, на велику радість учнів, будуть їх там і далі вчити по українськи, а не по московськи. Сталося це тому, що в тім випадку батьки були вже більш освідомлені й не дали себе побаламутити хитрими грами на словах „руський", „русскій", „малорусскій" і т. д.

ЄПИСКОПИ ТАКАЧ І НЯРАДІЙ У РИМІ.

РИМ. — Від довшого часу перебувають у Римі єпископ Василь Такач зо Злучених Держав і крижевацький єпископ Нярадій. Кажуть, що у Ватикані ведуться якісь важні переговори.

„РУССКІ" КООПЕРАТИВИ.

ЛЬВІВ. — Польська влада намагається на всі лади підкопати українські кооперативи на українських землях під Польщею, відмовляючи їм кредитів та ставлячи їм ріжного роду перешкоди. Зате „щиро" помагає розвоєві „русских" кооператив, що мають виконати юдину роботу і спинити розвій українського кооперативного руху. Тепер оголосив варшавський статистичний уряд кооперативну статистику, яка нараховує в Галичині 3,160 українських кооператив і 217 „русских". Українські кооперативи мали 426,931 членів, а „русскі" 16,032. Українські кооперативи мали урядовців і службовиків 11,100, а „русскі" 195. Так було в 1933 р. В 1936 р. було „русских" кооператив вже тільки 208.

НЕ БУЛО „ГУЦУЛЬСЬКОЇ РЕСПУБЛИКИ".

УЖГОРОД. — „Українське Слово" подає, що в „Землі і Волі" поміщено заклик під заголовком „Відсвяткуймо 20-ліття „Гуцульської Республики". На той заклик відповіли учасники українського національного збройного зриву на Закарпатті в 1918—1919 р. Вони підкреслили, що треба вшанувати память молодих героїв, що полягли під Сиготом у часі згаданого зриву. Але не треба згадувати про якусь „Гуцульську Республику", бо такої ніколи не було й ніхто не думав таку будувати. Національне повстання вибухло на Гуцульщині в самих українських масах. Збройний похід на Мармароський Сигіт не був нічим іншим, а тільки наміром прилучити таким способом ціле Закарпаття до матерніх українських земель, до створеної української держави. Поширювання невірних вістей про якусь „Гуцульську Республику" як окремішню державу може бути лише водою на млин тих ворогів національного українського відродження, що хотіли би бачити нас розділеними на карпаторосів, руснаків, гуцулів, лемків і т. п.

ЗАБУЛИ, ЯК ТВОРИЛИ „РУСІНСЬКУ" ЧИ „ГУЦУЛЬСЬКУ" НАЦІЮ.

ВАРШАВА. — В дискусії над буджетом міністерства справ заграничних обговорювано відношення Чехословаччини до Польщі. Стверджено, що полякам у Чехословаччині стає чимраз гірше, що польських селян переселюють з польських сіл у глиб Чехословаччини, та, що найгірше, кажуть полякам вписувати свою приналежність до „шлеської нації".

НАЛЯКАЛИСЯ ПОЇЗДКИ ДО АМЕРИКИ.

ВАРШАВА. — Американський кореспондент подає, що деякі поляки в Злучених Державах задумали спровадити до Америки на відчити бувшого премієра Польщі Вінцента Вітоса, що перебуває на вигнанні в Чехословаччині. Вітос є в поганих відносинах з польським урядом, як теж і його людова партія. Тепер кажуть, що як уряд довідався про ту задуману поїздку до Америки, то зачав переговори з Вітосом, щоб дійти з ним до згоди.

ЩЕ ОДНА ДИКТАТУРА.

ВІДЕНЬ. — З Атен, столиці Греції, доносять, що премієр Іван Метаксас видав комунікат, який наказав оголосити в усіх часописах на першій сторінці, а в якім подає, що його влада стала диктаторською, та що проти тих, що з тим не погодяться, будуть повзяті такі самі гострі міри, які були вживані досі проти комуністів.

ЗГАДУЄ ЗА КОЛЬОНІЇ.

ЖЕНЕВА. — Польський делеґат дорікав Раді Ліґи Націй, що не застановляється над тим, що Польща потребує мати заграничні кольонії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ЗГОДИ, ЧИ ДО ЩЕ ЛЮТІШОЇ БОРОТЬБИ?

На конвенцію майнерської юнії, що відбувається тепер у Вашинґтоні, звертаються очі всього краю. Вагу цеї конвенції відчувалося й давніше, але ще більше відчувається її тепер, коли юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" стала хребтом Комітету Промислової Орґанізації, що як звісно, побивається за нову засаду робітничої орґанізації й в імя цеї засади навіть довела до зірвання з обєднанням усіх робітничих юній, Американською Федерацією Праці. Тому й привернення назад обєднання робітничих юній у значній мірі залежить від рішення майнерської юнії. Звідти й тим більше зацікавлення конвенцією майнерської юнії.

Що зірвання єдности серед робітничих юній було ненормальним явищем, шкідливим для самих юній, це підкреслив на цій власне конвенції самий Джан Луіс, голова майнерської юнії, хоч він є головою Комітету Промислової Орґанізації. Ствердив він це, не зважаючи на те, що від часу зірвання з Американською Федерацією Праці майнерська юнія виказує гарний зріст у членах, фінансах і впливах. Значить, нові засоби боротьби були товчком до кращої орґанізації, але з цього ще не виходить, що так воно буде все. Боротьба між двома ґрупами юній мусить шкодити навіть тим юніям, що від зірвання зростають, бо боротьба між юніями відвертає енерґію юній від боротьби з підприємцями на боротьбу з противниками у юнійнім русі.

Супроти цих фактів мусить бути природнім рух за злучення назад в одну цілість посварених із собою юнійних ґруп. Спроби згоди вже були, але вони все розбивалися. Казали, що Джан Луіс їх розбивав. Тому на нього впало завдання предложити тепер новий плян угоди. Виконуючи те, чого від нього ждали, Джан Луіс подав такий плян злуки розбитих робітничих юній: хай Федерація Праці дозволить усім юніям Комітету Промислової Орґанізації приступити в члени, себто хай видасть усім юніям Комітету чартери як повноправним відділам, і хай потім скличе конвенцію Федерації й на ній, у присутності делеґатів усіх, старих і ново принятих, юній рішить засади орґанізації робітничих юній. Колиб цей плян не підходив для Американської Федерації Праці, — говорив далі Луіс — то хай усі юнії Федерації приступлять до Комітету, котрий зробить те, чого він тепер жде від Федерації.

Цей плян є зовсім практичний. Одначе він має одну недостачу, а саме ту, що провідники Федерації не можуть на нього згодитися через страх за свої позиції. Через те вони його й відкинуть. Здавалось би, що з тої причини плян Луіса зовсім зайвий; та таким він не є. Хоч нездібний до негайного переведення в життя, він показує, чому провідники Федерації не хочуть обєднання, а тимсамим він посуває трохи наперед справу обєднання.

Богдан Олесницький.

СТО ШПИТАЛЬНИХ ЛІЖОК

(З нагоди наближаючогося відкриття Українського Шпиталю ім. митрополита Андрія у Львові).

Наше життя таке сіре і жорстоке, а люди такі погноблені й безрадісні, що інколи багато ентузіязму і фантазії треба зужити на те, щоб святочні шпальти надхнути оптимізмом і хочби штучно зарожевити горизонти майбуття.

А всетаки, коли ми сьогодні беремося складати отсі рядки, то нашу душу сповняє правдива, щира радість.

Бо направду, на сірому тлі щоденних невдач, розбитих плянів і знівечених надій міцними, ясними лініями рисуються реальні контури ідейного задуму зперед кількох років, що сьогодні, чи завтра стане перед нами, як жива, довершена дійсність.

На західньому узбіччі святоюрської гори станула **нова, висока на три поверхи будівля,** що вже здалека ловить око чепурним виглядом своїх білих стін. Ще сьогодні долітає з нутра гамір останніх, гарячкових приготовань, дудонять останні удари молотків, але незабаром відійдуть звідсіль майстри, робітники, інсталятори і ці модерно, по европейськи уладжені мури дадуть захист для **українського шпиталю.**

У розмові з директором „Народньої Лічниці", **д-ром Титом Бурачинським,** довідуємося, що вже за кілька тижнів можна сподіватись відкриття шпиталю. Очевидно, коли не зайде якась непередбачена перешкода.

А такі перешкоди з боку всяких комісій і підкомісій, всякі оправдані й неоправдані санітарні вимоги та перепони.

Але чим жеж є ті перепони в обличчі великого, майже завершеного діла?

Нарешті будемо мати у Львові свій власний український шпиталь!

Велике значіння тієї події і радість, з якою можемо приняти цю вістку, стають ясні й оправдані на тлі жахливих санітарних відносин, що в них іще сьогодні залишається загал нашого населення.

Ясна річ, що одинокий український шпиталь не всилі розвязати траґічної шпитальної болячки наших земель, але всеж це крок уперед. **Міцний, рішучий крок уперед, самозбережний відрух нації, що хоче жити!** Практично: це **100 нових шпитальних ліжок під дбайливою опікою наших власних лікарських сил.**

У часах національного відродження — це перший український шпиталь на галицькій землі (не враховуючи нашого шпитальництва за час української державности). Та ідея громадянського шпитальництва для нас не чужа. Хроніки давнього Львова записали існування аж кількох **шпиталів - захистів,** удержуваних українськими **церковними братствами XVI — XVIII віку.**

Щоб уявити собі велику ролю і призначення українського шпиталю, не треба сягати аж до вимовних висновків статистик, бо кожної днини бачимо ті смутні обличчя пригноблених мужицьких постатей, що з нічим відходять від зачинених дверей переповнених державних шпиталів.

Автім у чужих лікарів і в чужої шпитальної прислуги не все знаходить наш селянин серце і доброзичливість. Частіше він їх не знаходить і тому шпиталь для нього жахлива, зненавиджена інституція, куди вибирається тільки у крайній потребі, найчастіше тоді, коли на рятування здоровля вже запізно. Така нехіть сільського населення до шпитального лікування має лихі наслідки для здоровности села й ми віримо, що наш шпиталь бодай частинно причиниться до зміни наставлення нашого селянства щодо шпитального лікування.

Український шпиталь у Львові слід теж розуміти як прийдешню **централю наших санітарно - гіґієнічних змагань** для оздоровлення нашого національного орґанізму. Досі наща здоровна акція в Галичині могла виявитись тільки словом здоровно - освітньої пропаґанди; тепер в оперті на власний шпиталь зможе вона прибрати більш діловий характер і зискати на інтензивності.

І хоч шпиталь „Народньої Лічниці" у порівнянні до фактичних потреб українського населення таки ще дуже невеликий, то всеж його відкриття матиме для нашої будучности важне і корисне значіння. Передівсім матимемо власну **науково - лікарську станицю,** що її брак боляче відчуває досі наш лікарський світ. Шпиталь — це невідмінний варстат для науково - дослідної праці сучасного лікаря, й саме недостача власного шпиталю була тим моментом, що не дозволяв нашій медичній науці розвинутись у повний ріст.

Багато в нас світлих і талановитих лікарів, що через брак варстату наукової праці мали наче спутані руки, або мусіли працювати **на рахунок чужої культури.** Тож відкриття нашого шпиталю буде мати рішальне значіння для **розвою природничо - лікарської секції Н. Т. Ш.,** головно для праць і досягнень її лікарської ланки.

Український шпиталь, це для нас щось більше за сам шпиталь; це будуча **святиня нашої науки,** щось у роді репрезентаційної клініки, що в ній молоді лікарські сили виростатимуть під доглядом наших досвідних, передових лікарів. Він і мусить статися **завязком для медичного факультету прийдешнього українського університету у Львові.**

Шпиталь „Народньої Лічниці", цей національний **храм** здоровля, здвигнений зусиллям усього громадянства, має для нас свою питому цінність як національна установа, що на ній сміливо можнаб написати слова: **Народ собі!**

Ще десять років тому була ідея, був величній плян, зроджений у гурті наших ідейних лікарів. Їх невсипуща енерґія і жертвенна безкорисна праця в амбуляторіях „Народньої Лічниці" (де речі від 1903 р.), протекторат і щедрість князя нашої церкви та допомічна, активна постава всього українського громадянства в краю і за океаном — це ті рушійні сили, що за кілька років з великого пляну зуміли зробити велике діло.

Тут і кілька інформацій про **матеріяльну** сторону діла.

В будову й уладження шпиталю вложено менш-більш **620,000 зл. п.** Гроші прийшли зо збіркової кампанії з нагоди ювилею митрополита Шептицького, прийшли теж і від нього самого, що завжди виявляв себе великим протектором „Народньої Лічниці", як цінної і високогуманної установи. Чимало грошей придбали і самі лікарі „Нар. Лічниці", що з дрібних оплат за амбуляторійні поради складали основний капітал на будову шпиталю. Знайшлись теж і жертвенні фундатори поодиноких ліжок у шпиталі.

Та наще громадянство не сказало ще в справі шпиталю свого останнього слова. На шпиталі ще пляма 125,000 зл. гіпотечного довгу, але ми віримо, що наш свідомий загал хутко вимаже цю пляму і буджет нашої одинокої лічниці не буде обвантажений довгами.

Хтось міг би побоятись, чи наш шпиталь, залишений собі, без ніяких підмог держави, зможе бути доступний для широких мас населення. Управа лічниці заспокоює нас, що оплати в нашій лікарні будуть такі самі, як у державних шпиталях, що користають із великих субвенцій. Це вдасться тільки тому, що **загал лікарів у нашому шпиталі працюватиме безплатно.**

Ще кілька тижнів — і український шпиталь, довголітня **мрія наших лікарів - громадян** і важна національна установа, стане перед нами як **радісна, завершена дійсність.** — („Новий Час").

ПОЛІТИКА І ФАХОВІСТЬ

В орґанізованім робітничім русі в Америці змагаються з собою дві струї: політична і фахова. Перша старається політичним шляхом добитись належного рівня життя для американської робітничої кляси, друга — фаховим; перша орґанізує свої юнії на засаді загально - робітничої солідарности, друга — на засаді фахової солідарности; перша знайшла свій вияв у Комітеті Промислової Орґанізації, друга — в Американській Федерації Праці.

Тяжко тепер твердити, котра струя остаточно переможе. Бо залежати це буде від цілости американського суспільного устрою, в якому також змагається політика з фаховістю. Коли політика переможе в загальному устрою, то тоді переможе також К. П. О. А коли переможе фаховість, то тоді переможе А. Ф. П.

Як знаємо, американський суспільний устрій є завершений президентом. Президент не має права видавати законів, тільки їх виконувати. Самі закони ухвалює конґрес, поділений на дві палати: представників і сенаторів. Вони є законодатним тілом, а президент — виконним.

Здавалосяб, що тому, що президент не має права ухвалювати законів, його позиція не є така вже сильна, як це люди в Америці звикли бачити. Та річ у тому, що він сам не може ухвалювати законів, то має право спротиву проти закону, який ухвалить конґрес. Правда, конґрес може ще раз ухвалити той самий законопроєкт і тоді він стає законом без одобрення президента. Але завданням конґресу, як це говорить конституція, є співпрацювати з президентом, іти йому на руку й виказувати супроти нього добру волю.

Крім того сила президента полягає в тому, що майже кожний закон на світі можна трохи відмінно пояснювати. Найголовнішим завданням президента є стояти на сторожі добра американського народу. Але поняття „добра" є дуже зглядне. Один чоловік може думати, що це є добре, а інший, що що інше. Ми бачимо, що багато людей закидають президентові, що він впроваджує в Америку диктатуру. А президент говорить, що хоч він впроваджує в американське життя деякі гострі міри, то робить це саме тому, щоб урятувати американську демократію.

Американські конґресмени і сенатори це головно політики, як не є знавцями в економічнім розумінні. Вони не є інжинірами, банкирами, купцями, лікарями, і т. п. Правда, майже в кожному випадку так буває, що кожний з них крім своєї політичної професії має ще якусь домашню професію. Але до конґресу він дістався не на основі цеї домашньої професії, тільки на основі своєї політичної карієри: якась політична партія, в якій він здобув собі впливи, видвигнула його на кандидата і, здобувши для нього голоси суспільности, післала його до Вашинґтону.

У Вашинґтоні кожний з них не виконує тої роботи, яка найбільше відповідалаб його знанню. Бо нинішній американський конґрес це вцілості політичне тіло. Правда, там дебатують над ріжними фаховими справами, як фармерство, посіви збіжжя, промисл, робітничі відносини у фабриці, будівництво мешкальних домів, гіґієна, але поражаюча більшість тих конґресменів, що підносять руку за або проти даного закону, та що властиво рішає, чи даний закон перейде, чи перепаде, не має фахового поняття про те, про що рішає. Бо величезна більшість не є фармерами і не має поняття про обрібку ріллі. Колиж рішають про мешканеву справу, то величезна більшість не має поняття про будову домів. Те саме з суспільним здоровлям, яке вимагає знання медицини, і т. д.

Голосуючи за якусь справу, конґресмени керуються інтуіцією, або даються захоплювати не так річевими арґументами, як краснорічивістю внескодавця.

Щоб надати трохи фаховости нарадам конґресу, вибирають там багато сталих і тимчасових комісій та підкомісій, до яких впихається таких конґресменів, що в даній справі мають фахове знання. Ті комісії, обробивши наперед дану справу в тісному крузі фаховців, піддають її під голосування. Решта конґресменів приймає її або відкидає. Та ця решта викликує через те тихий чи отвертий закид, що вона фактично для голосування непричетна, або навіть шкідлива. Бо коли вона прийме без застереження те, що подали фаховці, то вона тим завдає брехню цілій політично - демократичній системі. Колиж вона зачне дискутувати над тими справами, які вже рішили фаховці, а про які вона не має поняття, то вона своїм втручуванням не розвяже справи, тільки ще більше її поплутає.

Справа фаховости і політики стає нині тим пекучіша, що нинішнє суспільне життя є дуже складне і кожна ділянка вимагає знавців. Нинішні економічні клопоти можуть розвязати тільки знавці.

Це бачить дуже добре президент Рузвелт, який колись створив був біля себе так званий „Брейн Трост", а тепер має до помочи сталий комітет промислових знавців, зложений з кількадесятьох членів.

Тепер президент старається знайти якусь синтезу між політикою і фаховістю і плянує зложити „економічну раду", до якої входилиб 24 знавці з ріжних ділянок суспільного життя. Вони заступалиб інтереси своєї ґрупи чи кляси та малиб до певної міри довіря своєї кляси, себто малиб також попри своє чисто фахове знання також політичну силу.

Як знаємо, корпоративні устрої завели в себе вцілості професійні парляменти, де засідають посли, вибирані їх становими орґанізаціями. Ці професійні посли забирають голос і рішають лиш у таких справах, які дотичать їхньої професії і в яких вони добре визнаються. Щойно кабінет міністрів синтезує їх відривкове законодавство і робить з нього цілість.

В Америці президент піднявся створення такої синтези політики і фаховости, але він хоче створити її так, щоб не надірвати традиційних демократичних основ американського устрою.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Елизабет, Н. Дж. — До збірки на „Просвіту" від від. 234 У. Н. Союзу додати: П. Сташко $1. Разом $15.20.

В. В., Картерет, Н. Дж. — Це не був лікар, що „оголошував лікування простуди і „сайнус" при помочі лямпи", тільки це була новинка, подана про лікарську конференцію, на якій один з лікарів зробив доклад про те, що таку лямпу відкрито і що роблять нею експерименти в шпиталі. Ближче про це можете довідатись від лікаря, або в якомусь шпиталі.

Батько (до дочки): — Знаєш, той Крупка, що ти з ним тепер ходиш, не подобається мені зовсім.

Дочка: — Не шкодить, тату, ти йому теж не подобаєшся.

Гнат Крашанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(16)

— А то чому? — спитав стріважений Жук.

— Бо небезпечнішого кута, як той, в світі нема. Татари очаківські, буджацькі, ногайські, які хочеш. Волокити, опришки, найріжніша голота, що зпід шибениці вивтікала в ті сторони без влади, без ладу. Чого такому чортові пхати в зуби бабу з дитиною!

— Погано! — замітив Жук.

— Ще не запізно. Перекажи сотникові, що я прошу його до себе. Нехай заїде до мене з цілим товариством. Тут всі відпічнуть і коли їм навкучиться мій манастир, поїдуть назад.

— Сотник мусить поїхати до Зубрина, бо то службова їзда.

— Сотник нехай собі їде, бо на те він козак. Чого бабу туди пхати? Бабу, з молоденькою донькою. Чи ви всі голови потратили, що позволили? Баба з донькою нехай вертаються!

— Сотникова не схоче. Вона в ті небезпеки не вірить.

— Хібаж не знає, що зараз за межами Зубрина татарські кочовища? З чогож татари живуть, як не з того, що плюндрують своїх сусідів? Кобито одні татари! Не досить того, що той Зубрин на самісінькій границі і що недалеко по тім боці три бісурменські фортеці. В самім Зубрині сидить справжній чорт, котрого там собі і нам на біду посадила Польща. Знаєш, чому татари на Зубрин не нападають? Бо той Кіндис знається з ними. Наводить їх на наші села і з ними ділиться добиччю. Знають його в околиці і всі дрожать перед ним. Зве себе дідичем Зубрина. Оженився з донькою багатого вірменина в Камянці. В пеклі було би їй ліпше, як у нього... Драбуга зпід темної звізди... Він вже якось подбає, щоби йому сотник води не каламутив... Коби з вами ішло бодай пятьсот козаків... Скільки вас є?

— Двацять шабель, рахуючи й мене, — сказав Жук.

Ігумен зареготав, чарку вихилив і каже:

— Сотник хіба збожеволів. Сам Бог опікується вами, коли тебе привів сюди. Це на те, щоби я вас перестеріг. Для вас один рятунок. Вертайтеся, поки ще цілі!

Стурбувався отець Жук. Звісив рамена, звісив голову.

— Рятуй їх, — нарешті сказав. — Ти сам скажи їм все те, бо мені не повірять. Я їм скажу, що просиш їх до себе. Як не схочуть загаятися, то ти прийди до нас. Прийдеш?

— Як треба буде, то прийду. Та гадаю, що вони переболять втрату пів днини, бо ось і так пустився дощ. В дощ невелика розкіш їхати відкритим возом. Вигідніше сидіти в хаті при чарці вина або меду. Розмовлюсяз сотником. Як він їде в службі, то бодай баби нехай заверне і далі їде з козаками.

Жук вернувся до товариства. Дощ зробив, що сотник рішився скористати з запросин ігумена. Ігумен зачав від сотникової:

— Казав мені мій приятель, що пані сотникова вибралася з донькою до Зубрина. Я моїм вухам вірити не хотів.

— А то чому, отче ігумене?

— Бо то сама бісурменська межа, опришківський кут. Доброхіть нині туди не вибравсь би ніхто.

— Страхи на ляхи! — сміялася сотникова. — То тільки здалека все таке страшне.

— Нащо ризикувати?

— Хтож нам там може щось зробити? Татарин за межею і сидить тихо.

— Сам шлях такий, що аж кортить робити засідки. До Зубрина доїздиться дебрами, ярами. Далі... не хотів би я балакати про це... сам підстароста Кіндис погану має славу. Люди перешіптуються, що він з татарськими добичниками знається.

— Тим безпечніше нам буде у нього. Своїм панам не дасть зробити кривди.

— Гадаєте, що він утішиться вами?

Сотникова трохи призадумалася.

— І я міркую, що ні. Треба нам буде берегтися. Не малий був би сміх, якби я вернулася.

— Скажу вам, що у мене сміх не такий гіркий, як плач.

— З нами пару добрих рубайлів. Оборонять нас, якби наскочив татарський чамбул.

— Замало маєте тих шабель. Цього року на весну два села пішли з димом. І народ і шляхта з двох дворів пішли в ясир.

— В Зубрині є оборонний замок, — сказала сотникова. — Оборонимося!

Ігумен зітхнув і перехрестився. По хвилі, начеби йому прийшла якась нова спасенна гадка, вдарився в чоло і крикнув:

(Дальше буде).

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В „Свободі" (ч. 23) було подано за Офінором, що британським представником до У. Н. Р. в січні 1918 року був Піктон Гедж. А має бути: Picton Bagge.

ПРАВДА ПРО СОЮЗ — ЦЕ НАЙКРАЩА ДЛЯ НЬОГО РЕКОМЕНДАЦІЯ.

ҐАЗЕТНИЙ ФОНД.

Провіривши запомоговий, народній і конвенційний фонд, тепер придивімся до ґазетного фонду, який виносить 30 центів на місяць і проти якого є може більше завваг, ніж проти перших.

За тих 30 центів член У. Н. Союзу дістає цілий місяць часопис „Свободу". Коли почислити, що місячно виходить приблизно 26 чисел „Свободи", а до того додати почтову оплату для кожного числа, то тоді щойно можна собі уявити, як дешево дістають члени У. Н. Союзу свій український часопис. Мабуть ніде на світі нема дешевшої української ґазети. А можна також сумніватися, чи серед інших народів на світі є щоденники, що дають дешевші передплати, а видають їх у таких обставинах, як наші. Таж тих 30 центів на місяць малощо не забере сама почта. Чотири рази дорожче виносить передплата щоденника навіть у старім краю, де все є значно дешевше. Якби передплатник хотів по бизнесовому заплатити „Свободі" повну належитість, то він мусів би заплатити яких чотири рази більше.

Чиж серед тих обставин можна твердити, що 30 центів, які побирає У. Н. Союз на покриття ґазетного фонду, є „здирством", чи витратою грошей? Ні. Це добродійство для членів, бо завдяки У. Н. Союзові, завдяки його організаційному поставленню ґазетної справи, члени У. Н. Союзу можуть діставати щоденник майже тільки за покриття почтової оплати.

Правда, є в нас і такі критики, які говорять, що без своєї преси вони можуть обійтись. Так, можуть обійтись, але лише ті, які стратили всяке народне почуття, стратили память про Рідний Край, про рідну культуру, рідну традицію; які вирвали з себе все найдорожче, що людина може мати в серці, і стали нічим іншим, а тільки погноєм для чужих. Для таких людей байдуже, що вони чтають: відомості з Рідного Краю, чи відомості з Китаю; про терпіння українського народу, чи про терпіння китайців або еспанців.

Люди того покрою ходять у порядніи убранні, мають виголені обличчя й шовкові краватки, але мають камяне серце. Вони зароблять гроші, витрачують їх на їдження, спання, одежу, забави чи пиятику і позатим кінець. Вони не мають чуття для терплячих, навіть коли серед них знаходяться їх браття, їх рідні по національним походженні особи. Ось так, живучи без співчуття і серця для інших, вони остаточно вмирають, не лишаючи за собою ніякого сліду, ніякого теплого спомину. Такі себелюбні громадяни навіть для Америки не є бажані. Бо кожне збірне життя людей вимагає від поодинокого громадянина зрозуміння для своїх співгромадян; а далі вимагає певної посвяти. А ті люди, що стратили всяке почуття до того краю, в якім вони родились, і до людей, серед яких вони змалку виростали, не можуть також мати ніякого почуття до своєї прибраної вітчини. Вони думають тільки про себе, про свої вигоди, про свій шлунок, про свої приємности.

Отож рідна преса виплекує ті шляхотні почування, без яких людина ніколи не може бути повною людиною. Без рідної преси справжня людина ніколи не може обійтися.

Це також добре знали основоположники У. Н. Союзу, які поставили собі за завдання забезпечувати наше життя не тільки від матеріяльних нещасть, але також від духового розпаду. Беручи це під увагу, можна сказати, що тих 30 центів, місячно на свою пресу, це не тільки не змарнований гріш, але це добродійство У. Н. Союзу, який зумів справу так поладнати, що за такі дешеві гроші члени можуть мати свою рідну щоденну пресу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАЩІПЛЮЙМО ЗДОРОВУ НАУКУ.

Щоби бути освіченою людиною, треба багато читати. А-ле ще не в тім діло, щоби багато читати. Треба ще знати, які книжки та які часописи читати. Бо є лихі книжки і лихі часописи, які не тільки нічого не навчать, але зведуть людину з доброї дороги. Візьмім, наприклад, такий часопис як У. Щ. Вісти. Там знайдете лише лайку і брехливі напади на українські часописи й на визначніших українських провідників. Також знайдете в тому часописі вихвалювання катів українського народу, вихвалювання всього того, чим властиво чесна людина повинна гидитися. Та шкода про тих запроданців і згадувати, бо вони тільки тішаться тим, що, мовляв, а таки про нас пишуть.

Чесна людина шукає доброї літератури і книжки та доброї й чесної ґазети. Такою ґазетою є „Свобода". Там знаходимо кожного дня повчальні статті, а також такі рубрики, як „На біжучі теми" і „З дня". Ці статті багато навчають; той хто вміє читати, далеко більше скористає з них, і навіть більше приємности знайде в них, ніж десь, граючи в карти, чи вихиляючи чарку.

Ми повинні себе освічувати, а також своїх дітей добрих річей навчати. Багато родичів нарікають на своїх дітей, що вони не вміють добре по українськи говорити й читати. Та здається, що найбільше самі винні таки вони самі, що своїх дітей не навчили читати ні говорити. Майже в кожній громаді при церкві є вечірня школа, в якій учить або священик, або дяковчитель. Якби родичі не лінувались і післали до тих шкіл своїх дітей, то вони вміли б добре по українськи читати, писати і говорити. Але багато родичів легковажать собі ті вечірні школи, а потім нарікають, що діти не вміють по українськи говорити.

Минулого року на одним українськім концерті був присутній один американський редактор. Він сказав, що чувся б дуже щасливий, якби вмів говорити українською мовою, бо українські пісні такі милозвучні, що кращих від них він не чув. Той редактор завстидав ту українську молодь, котра не вміє, чи не хоче говорити по українськи.

Ніде тут правди діти, а таки родичі, а з родичів матері найбільше винуваті, коли їх діти не вміють говорити рідною мовою. Виховуючи дитину від немовляти, матері мають розжу добру нагоду защіпити любов і пошану до всього, що своє рідне.

Михайло Фук,
Ембридж, Па.

Добра рада.

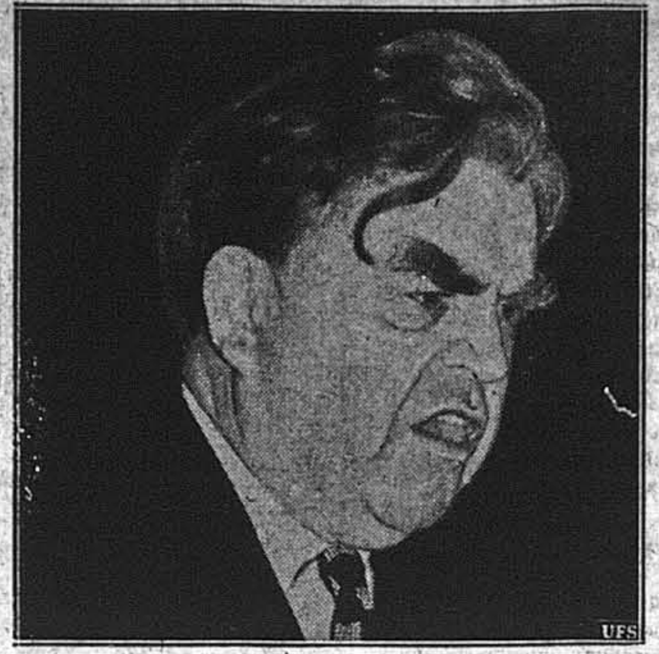
— Отже ти хочеш женитися? Я радо зазнайомлю тебе з одною вдовою; вона багата і має лише одну дочку, доростаючу.

— Дякую, то я вже волів би дочку.

— Ні, того тобі не можу порадити, як твій старий приятель, бо тоді мав би ти на карку чортицю-тещу.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ГОЛОВНІ ДІЄВІ ОСОБИ ВЕЛИКОЇ БОРОТЬБИ В РОБІТНИЧИХ ЮНІЯХ.

Джан Луїс, голова Комітету Промислової Орґанізації, Промовляє до конвенції майнерської юнії у Вашинґтоні.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Річні збори С. У. А.

Відділ 21 Союзу Українок Америки скликав у неділю, 16 січня ц. р., річні збори, на котрі явилося поважне число членниць. Збори відкрила предсідниця відділу, пані Бодак, і зясувала ціль і завдання орґанізації. В часі зборів предсідниця часто висказувала свою думку про ріжні справи, а також подавала гадки, як їх розвязувати. Членниці радо приймали її гадки.

Треба зазначити, що в нашому відділі попри старих жінок є теж кілька дуже діяльних жінок з молодшого покоління, вже родженого тут. Наш відділ ступнево все зростає. На кожних зборах вписуються все нові членниці. На останніх річних зборах вписалися сім.

Урядниці здавали свої звіти дуже вичерпно. Після звітів і переведеної над ними дискусії приступлено до вибору нового уряду. Пані Бодак подякувала за предсідництво в попередньому році і просила на черговий рік вибрати когось іншого, що краще повів би орґанізацію. Але голова зборів, пані Павчак, сказала, що нема що членицям довго шукати доброго уряду, а тільки вони повинні вибрати знов старий уряд, який так добре вивязувався зо своїх обовязків. Вслід за тим присутні вибрали знов одноголосно предсідницею пані Бодак. Секретаркою вибрано пані Параскевію Курило; касієркою пані Агафію Вітюк, але вона відмовилась від уряду і тоді на уряд касієрки вибрано пані Анну Палащук.

По виборі пані Бодак подякувала присутнім членицям за довіря і додала, що тим вона бере на себе відповідальні обовязки, які вона старатиметься вповні виконати. Далі вона закликала пристуніх, щоб у продовж року кожна з них приєднала бодай одну нову членицю. А тоді, коли всі місцеві жінки будуть згуртовані в одній орґанізації, настане серед жінок згода і більший запал до народньої праці. Членниці нагородили її промову рясними оплесками, даючи тим своє приречення, що виконають її заклик.

Накінець ухвалено з каси $10 на викуп дому Лесі Українки. Гроші вислано до головної управи Союзу Українок Америки.

По зборах відбулася забава, на якій були виключно членниці Союзу Українок. На забі панувала дуже добрий настрій. Членниці були задоволені, що збори відбулися в такому порядку, а також раділи з того, що цьогорічна коляда їм дуже добре випала; вкінці найбільше раділи з того, що ті їх збори і та забава відбувалися перший раз у місцевому бруклинському Українському Домі. Справді було чого радіти. При кінці забави забрала слова пані Дацишин і піддала думку, щоб новому урядові заспівати „многая літа". Думку цю виконано.

Пані Бодак пригадала, що, забавляючись, ми ніколи не повинні забувати про потреби Рідного Краю і при кожній нагоді повинні зложити свою жертву. Тепер вона просила, щоб присутні зложили свою коляду на Рідну Школу. Збіркою занялися пані: Гудима, Лемішка і Курило. Зложили по $1: А. Бодак, А. Гудима, М. Лемішка, П. Курило, К. Баран, А. Палащук, Е. Волох, П. Павчак, Т. Мудрик, А. Шеремета, П. Канюка, А. Гринчишин, А. Лис, П. Букер, Т. Сенюк, М. Зазуля, А. Цибрівська, К. Занько, П. Виноцька, З. Дацишин, А. Пагут, Ю. Приходько, З. Лобур, А. Череп, Анна Пагут, К. Сидорко, М. Цюпа, А. Глушко, М. Сорока, К. Дика, М. Стеґницька, А. Квік, А. Шевчук; по 50 ц.: А. Крук, А. Балаевич, В. Матияшик, О. Боган, Т. Ухач, Е. Роговська, М. Древняк, П. Клим, К. Комаринець, А. Вітюк, А. Михалюк, Е. Малко, М. Блин, П. Бурджак, А. Галась, П. Матейко; решта дрібними. Збірка принесла $42. Гроші призначено на такі ціли: $10 на фонд жіночої преси С. У. А., $17 на У. Н. Дім у Бруклині і $15 на Рідну Школу в краю. Гроші на Рідну Школу вислано через Обєднання.

Параскевія Курило, секр.

ҐЕНЕРАЛ ІВАНЕ МАЦУЇ.

Головний командант японських військ, що воюють у Китаю. Фотографія була знята в головній військовій команді.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЛЯ ОХОРОНИ ПЕРЕД ПРОПАГАНДОЮ.

Обчислюють, що в публичних школах міста Ню Йорку 50,000 студентів брали в минулому році курси для розгляду пропаганди.

Ці курси мають на цілі навчити студентів відріжняти пропаґанду в ґазетних оголошеннях, новинках, у фільмових і радієвих новинках і таке інше. З самого способу вживання тут слова „пропаґанда" видно, що пропаґанду вважається за щось, малощо не рівнозначне з неправдою.

Основна ціль курсів навчити молодь розглядатися як слід у всьому, що молодь читає й чує, приймати, що правда, а відкидати, що неправда. Що такий курс має певні добрі сторони, не можна заперечити, але чи потрапить він захоронити молодого чоловіка перед впливом пропаґанди, якою його напхано, як він іще був замолодий, щоб розріжняти правду від неправди?

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ СЕЛЯН.

Румунські партії, що противляться теперішньому румунському премієрові Октавіянові Ґодзі, протестують тепер як проти нового хитрунства Ґоґи, коли премієр зніс старий спосіб значення партій на виборчих картках та завів нову систему, що полягає в значенні кожної партії певним числом точок.

Несправедливість полягає в тому, що партія Ґоґи відтепер має бути значена одною точкою, а це в памяті селян традиційний знак національної селянської партії. Отже Ґоґа при помочі точки забере собі голоси селян, які належаться селянській партії.

Що в цьому підступі є деяка кривда для національної селянської партії, не можна заперечити. Але що сказати про національну селянську партію, котра виховувала селян так, що в них партійна чи станова льояльність злилася в одну нерозлучну цілість з точкою на папері та що ця селянська партія не може тепер навчити селян, що точкою вже не знчиться їх партії, а партію їх противників? Чи не малюють протести проти хитрости Ґоґи менше цю хитрість, а зате більше політичну недозрілість румунських селян?

НАЦІОНАЛЬНА, ЧИ ЕКОНОМІЧНА БОРОТЬБА?

Польський премієр Славой-Складковскі, промовляючи в польськім соймі у Варшаві про жидівське питання в Польщі, висказав думку, що жидівське питання це не расове питання, а економічне.

Цю думку він викладав у цей спосіб, що, мовляв, боротьба виринає з того, що польські селяни, стараючися піднести рівень свого життя, тяготіють у міста, де є торговля й промисл. Цю еміґрацію селян у міста, видимо диктовану економічними мотивами, жиди вважають нарушенням своїх національних прав. У цей спосіб економічна боротьба переміняється на національну. Міністер робив висновок, що відповідальність за цю боротьбу паде на жидів, котрі відмовляють польським селянам належного їм права еміґрувати з сіл у міста.

Коли приняти основні виводи Складковского, коли справді признати селянам право виходити з села до міста для поправи їхньої долі, то що в такому випадку сказати на польські крики проти еміґрації українських селян у міста?

НОВИЙ РІК ПРИНІС АСЕКУРАЦІЮ ПРАЦІ У ДВАЦЯТЬ ДВОХ СТЕЙТАХ

Перший раз в історії Америки обезпечення безробіття, віддавна відоме в европейських краях, сталося дійсністю. Система компензації безробіття почала функціонувати від 1 січня 1938 року в двацять двох стейтах і в Колюмбійськім Дистрикті. Закони обезпечення безробіття будуть ступнево поширені на всі стейти до половини 1939 року.

Як безробітна людина може домагатись компензації.

Треба мати на увазі той факт, що хоч федеральний уряд кооперує з кожним стейтом підчас виконування законів обезпечення безробіття, то примінення їх залежить від стейтів, а не від федеральної функції. Безробітна людина мусить зареєструватися в аґентурі свого стейту, котра виконує закон, а її чеки безробітної компензації, якщо вона до неї управнена, буде діставати з бюра Фонду Стейтового Обезпечення.

Щоб зрозуміти, як будуть переводити асекурацію праці, треба взяти за приклад стейт Ню Йорк, де приблизно три міліони робітників є управнені до обезпечення. Нюйорський закон обезпечення безробіття відноситься до кожного працедавця, котрий наймає до праці чотирьох робітників або більше. У 1936 році такі працедавці обовязані були платити один відсоток заробітної плати своїх робітників на фонд обезпечення безробіття. У 1937 році вкладки працедавців виносили два відсотки від заробітків. Почавши від 1 січня 1938 року, працедавці платять річно по три відсотки від заробітної плати на той фонд. Не вільно стягати з заробітної плати робітників на вкладки до фонду обезпечення безробіття.

У стейті Ню Йорк робітник є управнений до бенефітів безробіття з днем 1 січня 1938, коли впродовж 1937 року якийсь час працював, а сума його заробітків рівняється не менше як вісімнацять разів його бенефіту за тиждень повного безробіття. Сума, платна тижневими бенефітами в Ню Йорку, сягає 50 відсотків заробітку цілого тижня, одначе не більше як $15 і не менше як $7 тижнево. Наприклад, коли робітник працював у 1937 році, заробляючи по $25 тижнево, то його безробітний бенефіт буде виносити $12.50 тижнево. Але коли він працював не менше як девять тижнів у 1937 році, заробивши не менше $225, тоді може числити на бенефіти.

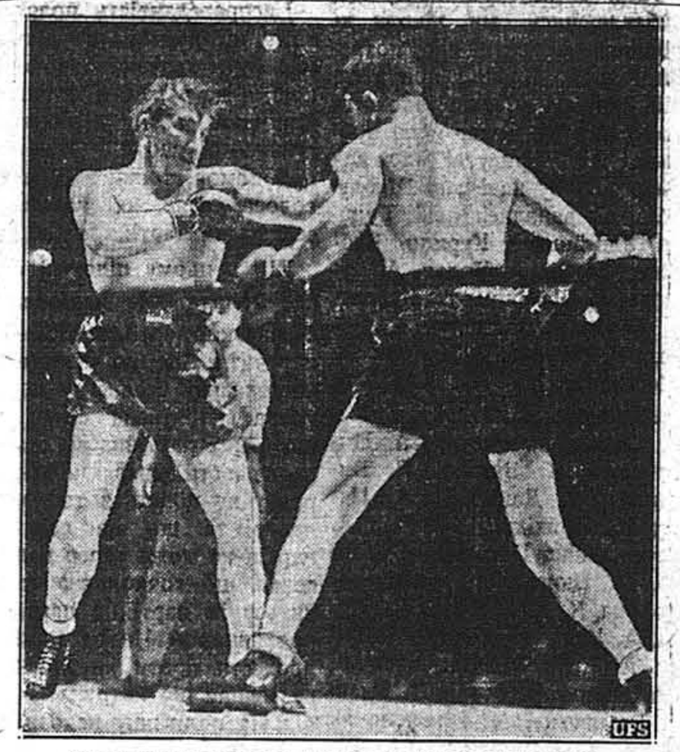
Це не важне, що безробітна людина вважає себе повноправною до бенефітів безробіття, або вичисляє для себе компензацію. Тими ділами займається Бюро Посередництва Праці стейту Ню Йорк, котре адмініструє дані закони. Кожна безробітна людина повинна першевсього записатись у Стейтовім Бюрі Посередництва Праці. Негайне донесення про брак праці — це дуже важна справа, якщо робітник має вповні зберегти свої права. Для тої цілі є спеціяльні формулярі, котрі можна дістати від працедавця, робітничої юнії або від одного зо 120 офісів Бюра Посередництва Праці стейту Ню Йорк. Тільки впродовж січня можна висилати почтою донесення про безробіття й аплікації на працю, що становить складову цілість формуляра. Такі листи є вільні від почтової оплати. Після 31 січня 1938 року безробітний обовязаний особисто доручати карту до Бюра Посередництва Праці, котре є найближче до його місця замешкання або останнього заняття. Одна важна вимога у звязку з внесенням подання на бенефіти безробіття це те, що кожний апікант мусить мати число свого конта соціяльного забезпечення.

Три тижні мусить проминути від часу, коли безробітна людина зареєструється, і початком виплати бенефітів. Підчас того часу Бюро Посередництва Праці буде старатися знайти деяку відповідну працю для такого числа робітників, яке зможе примістити.

У стейті Ню Йорк, подібно як у більшості інших стейтів, не більше як шіснацять тижневих бенефітів може бути виплачених за 52 тижні з черги.

Крім Ню Йорку отсі стейти небаром почнуть виплачувати бенефіти безробіття: Алабама, Арізона, Каліфорнія, Конетикот, Луізіяна, Мейн, Мериленд, Масачусетс, Мінесота, Ню Гемпшир, Норт Каролайна, Ореґон, Пенсилвенія, Род Аленд, Тенесі, Тексас, Юта, Вермонт, Вірджінія та Вест Вірджінія.

ФЛІС.

ОСТАННІЙ БІЙ ЗА КУЛАЧНИЙ ЧЕМПІОНАТ.

Сцена з недавньої бійки між бувшим чемпіоном боксу великої ваги, Джімом Бредоком (направо) та валійським чемпіоном Англії, Томом Фаром (наліво), що відбулася в Медисон Сквер Ґардені в Ню Йорку й покінчилася признанням перемоги Джімові Бредокові.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ПІКСКИЛ, Н. Я.

На просвітні цілі Лемківщини.

Братство св. Петра і Павла, від. 195 У. Н. С., мало свій річний мітінг. Зійшлися члени і члениці та склали свої вкладки. А по мітінгу добрі господині, Антоніна Бігуняк, Марія Боболя і Пелагія Демчар, зладили для всіх спільну вечерю, до якої засіли як одна родина наші люди, що походять з Карпатської Магури. Співали вони притім свої народні пісні і згадували старий край. Опісля Кипріян Остряб забрав слово і сказав, щоби присутні при тій нагоді не забули про Рідний Край і жертвували щось на його цілі. Зложили по $1: К. Остряб, А. Остряб, А. Бігуняк; по 50 ц.: П. Демчар, С. Боболя, Т. Остряб, Вікторія Бибел; по 25 ц.: П. Бігуняк, В. Мовчан, Е. Боболя. Разом $5.50, які вислано через Обеднання на просвітні цілі Лемківщини.

А. Бігуняк.

ТОЛІДО, О.

Коляда на народні цілі.

Степан Гавриляк і Микола Скотинський, оба члени 167 відділу У. Н. С., пішли з власної волі по коляді в день Різдва Христового, щоб заколядувати дещо на народні цілі. Не легко це їм було, бо українці в Толідо не живуть разом, тільки порозкидані по місті і нераз живуть у віддалі 13 миль, а проте згадані два громадяни не жалували труду і пішли без нічийого наказу з колядою. Багато було таких українських громадян, що колядників радо витали. Але були і такі, що го називають себе патріотами, читають українську пресу, а проте не дали нічого. Деякі ще й висварили та казали: „А скільки ви в мене фляшок молока купили, щоб я вам давав коляду" Забували вони, що колядники не ходили колядувати для себе, тільки на народні цілі, а також забували про те, що до їх склепу далеко і колядники не могли йти три милі по фляшку молока.

Та, не звертаючи уваги на ті випадки, яких всетаки відносно було небагато, далеко більше громадян зрозуміли свій національний обовязок і щиро приняли колядників. Зложили: Д. Медецький $2; по $1: М. Білан, Н. Білан, Л. Білан, С. Гавриляк, Н. Скотинський, І. Бурак, Г. Миськів, М. Чорний, Т. Василинюк, Н. Котович, М. Блясецький, П. Юркевич, М. Ковн, Й. Микульський, П. Ничпор, М. Кослина, С. Ткаченко, В. Коченаш, Д. Івасюк, І. Кульматицький, Б. Унисько, І. Федчук, Н. Білецький, І. Лоняк, Ф. Жуковець, П. Збонкевич (старший), Ю. Ліщук, А. Унисько, М. Крохмальна, Т. Танасійчук; П. Климентович 50 ц.; М. Тимків 25 ц. Разом заколядовано $32.75, з чого вислано через Обеднання $25: на Рідну Школу $10, на інвалідів $10 і $5 на визвольну боротьбу. Решта грошей осталася в місцевій відділовій касі.

І. К.

Рахунок астронома.

Астроном Роберт Бол відвідав раз велику англійську фабрику ниток. Власник, що опроваджував астронома, пояснив гордовито, що його фабрика така велика, що за один день видає на базар 155 міліонів миль готових ниток. Бол узяв спокійно записник, став рахувати, писав щось кілька ескунд, а потім сказав до фабриканта:

— Коли так, то ви не потребувалиб довше працювати як двіста літ, щоб зготовити одну нитку, яка йшлаб від вашого фабричного комина до непорушної зорі!

РИБКИ, ЩО ЗА ПЯТЬ ХВИЛИН МОЖУТЬ ЗІСТИ ЛЮДИНУ

Риби у штучній морській воді.

На двох поверхах величезного паризького Акварія Прокадеро уставили 14 великих басенів і сто менших. У кожному басені є вода, що хемічно зовсім така сама, як вода тієї частини океану, в якій живуть дані риби. Зпочатку хотіли доставляти до басенів воду зокеанів, та показалося, що підчас транспорту води гинуть з причини недостачі світла і повітря міліярди мікроскопійних творінь, головно рачків, якими жиють риби.

Тому то в лябораторіях при паризькім акварії стали фабрикувати штучну воду ріжних океанів і моря. Хеміки знають точно склад води Атлянтійського океану, Середземного моря, Тихого океану і т. д., розпускають у дестильованій воді ріжні солі, докладно в тій пропорції, яка є у воді даного моря. Гості, що приходять до акварія, можуть бачити, як робиться штучна морська вода.

Цікаві є там риби електричні угри. Тіло тих риб у формі веретена може виладовувати з себе електричне напруження зі силою 500 до 600 вольт і кілька ампер. У ріках Південної Америки є такі електричні угри, що коли їх дікнеться кінь або бик, паде наче вбитий громом.

Або т. зв. пірани. Це малесенькі, ворушкі яснобарвні рибки з ріки Амазонки і її допливів. Мають гострі зуби, наче пила, а живуть мясом. Плавають величезними стадами і кидаються на буйволів, людей і взагалі на всяке сотворіння, що бродить рікою чи перепливає її. Кидаються ті рибки на всяке сотворіння і до пятьох хвилин зїдають його. Коли один тубілець необережно пустився перепливати ріку, в якій були пірани, за пять хвилин витягнули гаком уже чистісенько обїджений кістяк. До Парижа привозять піранів в окремих посудинах, по одній рибці в кожній, бо інакше вони зїли би одна одну.

Є в акварії рибки з острова Яви, які — коли води висохнуть — також висихають. Колиж їх вкинути в воду, знову віджувають.

Навіки.

— Ви знайшли цей перстень?

— Так.

— Чомуж ви не занесли його до поліційного комісаріяту?

— Я думав, що не треба, бо...

— Бо що?

— Бо на перстені був напис: „твій навіки".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Лікар-дентист перегнув свого синка через коліно, щоб йому „скроїти штани".

— Чекай, татку, каже синок — насамперед заморози мені це місце.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(70)

Бравн почав проти думки Сборова гарячо протестувати. „Я цілком не думаю покидати товариства", говорив він. „Я тримаюся гурту так довго, як довго мені захочеться. Я гадаю, що в тих диких нетрах пані Джейн ще нераз буде потребувати моеї помочи. Крім того ми умовилися, що будемо пробувати відшукати дике африканське племя, що знає тайну молодости".

Джейн притакнула його словам і звернула розмову на щось інше: „Порішивши положення Бравна, ми перестаньмо далі про це говорити. Ми маємо перед собою ще одно дуже прикре завдання: мусимо поховати тіло княгині". Після цього вони взялися до роботи. Та коли прийшлось копати гріб, то показалося, що треба це робити тою сокирою, що нею вбито княгиню.

Коли це сумне завдання було виконане, Джейн приказала всім членам товариства подбати про те, щоб кожний був добре наїджений, бо небавом усі вони вирушать у далеку дорогу. Анета пекла для цілого товариства стейки з убитої антильопи. Притім вона недалеко вогню щось заглянула. Приглядаючись ближче, вона побачила, що це огарок з плаща князя.

На цьому огарку залишились були ще два ґудзики, які виразно вказували, до кого належав плащ. Чому його спалено? Хто мав у тому який інтерес? Швидкий мозок Анети скоро додумався, що це Сборов мусів спалити плащ, бо він був закривавлений. Вона цілий час підозрівала князя в поповненні цього морду, а тепер мала на це докази.